

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Insuflețirea noastră.

Cu ocazii solemne, când se recitează frazele mult promițătoare, obișnuim a ne provoca la obârșia noastră *romană* — divul Traian și alți antecesorii iluștri — și ochii tuturora se aprind ca de o scântee sfântă.

Simțim atunci, cum sângele ne curge mai repede prin artere, cum oratorul cu grai fermecat ne ridică în sfere ideale, pentru atingerea cărora suntem gata, să jertfim totul.

Sunt clipe de entuziasm înălțător, prin cari am trecut de atâtea ori, ridicând, cu un fior de sinceră emoție trei degete, și recitând cu solemnitatea cuvenită momentului »Murim mai bine 'n luptă«...

Din nenorocire clipele aceste sunt așa de puține. Le întâlnești cu prilejul cutărei adunări populare, ori în fierberea mișcărilor electorale a anilor din urmă, cari au trezit așa de mult energia amorfă a masselor. Și le întâlnești — iarăș din nenorocire — la petreceri și la banchete, când oratorii festivi își revarsă cu prisosiuță surplusul entuziazmului lor, peste ascultătorii așa de *combustibili*, în aceste clipe ferice...

În sfârșit e cu totul indiferent, cu ce prilej se deșteaptă entuziazmul nostru, și e binevenită orice clipă, pentru alimentarea acestui foc sfânt, fără care toată creația și toate lucrurile noastre sunt ca acel chip de lut, din care lipsește suflarea dătătoare de viață.

Acest foc sfânt a trimis în lumea întreagă legiunile Romei biruitoare și pe grenadirii lui Napoleon; aceeași insuflețire fără margini a săvârșit minuni și a ridicat omenirea la înălțimi de eroi și de martiri.

Sub revărsarea lui, fiecare se simțeste ca ridicat cu o palmă dela pământ, plutind spre ținta măreață, din care isvorește *binele de obște*.

Cât de mic e individul în fața acestei ținte luminoase!

Istoria ne arată icoane minunate, în care entuziazmul a îndemnat masele la mișcări, cari azi ni-se par fabuloase, deși istoria se repetă neîntrerupt și avem și azi ocazie destulă pentru a admira și a lua pildă de insuflețire.

Nu se poate imagina o mișcare mai de seamă, la baza căreia să nu fie insuflețirea, pornită din cele mai curate avânturi ale sufletului omenesc.

E zelul pentru lățirea cuvântului dumnezeesc; pentru luminarea și ridicarea neamului din obezile întunecului; pentru un viitor mai bun și mai fericit decum a fost al înaintașilor și decum e al nostru.

***

Sunt destule pilde în trecutul îndepărtat sau recent. N'avem decât să ne improspetăm cunoștințele istorice, sau dacă acesta ar fi o muncă prea obositoare, n'avem decât să aruncăm o privire în jur de noi, să cântărim insuflețirea noastră pentru scopuri ideale și să o comparăm apoi cu a *altor* neamuri, din nemijlocita noastră apropiere.

Suntem un popor cu un trecut destul de posomorât, căci strălucirea acvilelor romane degeaba încearca să se resfrângă asupra veacurilor de umilință, ce au urmat. Dar vremile s'au schimbat totuși și cu ele și soarta neamurilor. S'au deschis și pentru noi porțile școalelor și ni-s'a dat și nouă posibilitatea de a ne ocupa, încetul cu încetul, locul între celelalte neamuri civilizate.

S'a pornit și la noi, în sfârșit, munca culturală.

Activitatea ce trebuie să se desfășoare pe acest teren reclama o muncă uriașă, căci avea să umplă și golul trecutului.

Puterile de cari dispuneam erau așa de puține, mijloacele materiale încă nu prea erau și astfel munca decurgea foarte cu încetul, fără a putea aduce roade îmbelșugate.

S'au făcut progrese cu toate a-

ceste, și progrese destul de însemnate, dacă ne gândim numai cu două-trei deceni în urmă. Dar opera e aproape numai la începutul ei și, din nenorocire, numărul analfabeților este înspăimântător de mare încă.

Ne trebuiesc școlii mai multe; învățători harnici și devotați, cari în împrejurările materiale schimbate înspre bine, vor arăta rezultate neasămănat mai îmbucurătoare.

Ne trebuiesc *parale* pentru a ridica la nivelul cuviincios instrucția noastră primară.

***

Înainte cu trei ani s'a pornit în șirul credincioșilor noștri mișcarea înălțătoare pentru *fondul cultural*.

Insuflețirea s'a aprins deodată cu flacăra mare, când Mecenatele Vasile Stroescu, cu un gest princiar, a dăruit una sută mii coroane pentru acest scop. Întima lui nobilă a simțit greutatea cu cari ne luptăm și l'a făcut să înțeleagă, că lipsele sunt multe și *grabnice*, de aceea a dispus, ca suma oferită, să se distribue în întregime, acoperindu-se lipsurile cele mai urgente ale instrucției noastre primare.

El nu s'a gândit la fundațiune după cum plănuiau cei-ce au inițiat această mișcare înălțătoare, ci a vrut să urnească, pentru moment, carul nămolit al outhurei noastre. S'a gândit, de sigur, marele binefăcător și la viitor, dovadă daniile ce se țin lanț, pentru ajutorarea bisericilor, a școlilor și a elevilor săraci.

E o mișcare culturală frumoasă aceasta și trebuie să constatăm că rezultatele nu au întârziat a se arăta. Cu sfârșitul anului 1911, fondul cultural dispune de o avere de aproape trei sute mii coroane (291,778-15) — ceea-ce înseamnă un record destul de frumos.

Să nu ne amăgim însă prea repede cu cifrele, căci jumătate din această sumă (144,876 cor.) e *numai* în obligațiuni.

Dându-ne seama de împrejurarea aceasta, cu toată recunoștința ce o avem pentru marinimoșii contribuenți, trebuie să spunem, că publicul nostru nu și-a achitat nici pe departe datoria, ce o avea față de acest fond.

Insuflețirea de acum doi-trei ani a început a se micșora, deși lipsurile noastre culturale par a se fi înmulțit încă!

Să n'o lăsăm să se stângă, căci mișcările cu adevărat înălțătoare și nobile se alimentează cu însuflețire curată și nu fraze goale, nici cu foc de paie!

Au învins jidovii. Am înregistrat agitația nemaipomenită, ce s'a pornit odată din partea „orașelor“, recte a bancherilor etc. împotriva legii de dare, care pune deosebite sarcini și asupra acelor, cari se îmbogățesc și trăesc boarește, fără a contribui cu ceva la sarcinile publice. Noul sistem de dare, nu era vre-o ușurare pentru poporul agricol, dar era cel puțin mai apropiat de echitate, când urmarea și pe jidănașii și burghezimea orașelor, care trăiește ca în țeara lui Pop Iănăs. Guvernul illo tempore a hotărât a introduce noile legi de dare mai târziu, dar a declarat atunci ministrului de finance Teleszky, că e numai o prorogare aceasta și nici prin minte nu-i trece, ca să schimbe ceva din cele cuprinse în legi. Acum vine știrea laconică, că ministrul Teleszky demisionează, ca să ușureze situația guvernului, care cearcă a încheia un compromis cu fracțiunea nemulțumită și e hotărât să schimbe unele dispoziții *significative* din legea de dare. Va se zice au învins jidanii, guvernul cedează.

D. Székely Ferencz fost ministru de justiție a părăsit și partidul muncii și aceasta hotărâre a sa a adus-o la cunoștința prezidentului cercului său de alegere, motivându-și acest pas cu împrejurarea, că proiectul electoral al lui Lukács este total împotriva convingerilor sale. Părăsirea partidului muncii și-o motivează astfel:

A trebuit se părăsesc și partidul muncii, pentru-că sunt de convingerea, că cu cârpituri nu putem sana greșelile proiectului electoral, mai ales că e spus, că principiile fundamentale ale proiectului nu pot suferi vre-o schimbare, și o însemnată fracțiune a partidului susține, că și aceasta puțină estensiune de drept e prea mare.

Această fracțiune voeste să-și motiveze atitudinea sa cu aserțiunea că cautelele sunt necesare din punctul de vedere al supremației maghiarime și împotriva primejdiei naționalităților. Se provocă la împregiurarea, că prin aceasta ar scădea procentele alegătorilor maghiari în unele cercuri — cari și așa nu se pot ținea pentru noi — și deci acele cercuri s'ar perde pentru maghiari. Față de aceste îngrijorări nu pot spune altceva, decât ceea-ce am zis în vorbirea proprie din Szombathely: Supremăția maghiară nu s'a susținut nici în trecut prin majoritatea ei disparentă, ci prin importanța culturală și economică a elementului maghiar și prin aceea necesitate istorică, că celelalte popoare conlocuitoare — pe lângă deosebirile lor de limbă și cultură — au fost avisate și în trecut și vor fi și în viitor la conducerea politică a maghiarilor. Și chiar din acest punct de vedere e de mare însemnatate îndestulirea naționalităților. Cu naționalități împăcate suntem capabili la o desfășurare de forțe mai potențată. Incunjuțați de dușmani interni ne cheltuim cele mai prețioase puteri fără scop.

Corespondințe.

Cultul marilor nostri bărbați.

Discurs rostit la serbarea comemorativă a gimnaziului din Beiuș în ziua de 25 Dec. de Dr. C. Pavel.

Onorat auditor!

Iubiți elevi!

Frumos a fost gândul căpeteniilor de pe vremuri, când zilele mai senine, clipele mai înălțătoare din viața acestor școli, le-au făcut și pentru generațiile următoare privilegii de prăznuire și de adevărată înălțare sufletească.

De această sfântă datorie V'ati achitat și voi astăzi, iubiți elevi, când cu toată căldura anilor voștri, ați pomenit bărbatul, care în luminoasa lui pricepere pentru nevoile neamului nostru, a făcut începătura culturii române în aceste locuri și prin aceasta a deschis ușa luminării tuturor românilor din părțile ungurene.

Deși noi astăzi nu suntem în măsură de a nemuri în momente mărețe, de a încununa cu lauri fruntea glorioșilor noștri bărbați, precum o făcea aceasta slăvitul popor din care coborim și noi, totuș mângâindu-ne la ceea ce ne stă în putință, la cuprinsul științelor și al artelor, am ținut să scoatem de aici semnele admirației și cu aceste să înflorim recunoștința și pietatea pe care le-o datorim.

Înălțimea sentimentelor, cu cari un popor urmărește faptele marilor săi bărbați, ne dă cumpăna morală a individualității lui.

Recunoștința cătră munca rodnică a trecutului întărește rădăcinile prezentului și asigură trăinicia viitorului, în vreme ce tot atunci ne prezentăm în fața lumii, drept un

FOIȚA.

Fata sherifului.

Poveste istorisită de unul, care cunoaște Egiptul.
(Continuare).

Intr'aceea membrii înaltei mekemei beură o mulțime de fîngene de cafea și se cuprindeau cu nespuse răvnă cu nargilele sale. Hagi Hammed dimpotrivă se mișca neliniștit pe covorul de papură, arunca priviri turbate asupra celuia ce avu îndrăzneala de a se îndoi de venerabilitatea genealogiei lui, și aștepta cu nerăbdare, să rosească Ali. Și lungul Nubian și sosi în sfârșit gemând sub greutatea unei lăzi mari împestrîțate cu fel de fel de colori și o așeză înaintea stăpânului său. Acesta pescui apoi o jumătate de vecie prin crețele galopiei sale și în sfârșit scoase dintr'insele o cheie grozav de mare legată de o sfoară, ce atârna dela grumazii stăpânului ei. După multă sirguință reuși, să descuie strămoșească visterie și începu, să cerce în haosul de haine, hărți, arme, țesături, nimicuri europenești și alte lucruri, cari alcătuiesc destătarea unui Arab. În sfârșit află celea două volumuri de pergamene și le întinse înaintea judecătorilor.

Savanții își adunară capetele și începură a studia aslul. De data aceasta păre-

rile nu se uniau. Se vedea, că judecătorii nu erau toți îndestuliți cu cuprinsul pergamenele, ce aveau să dovedească obârșia de bun neam a proprietarului lor. Șoptiau unul altuia mai mult și mai cu răvnă decât la studierea aslului lui Abdallah. Pe Hammed îl cuprindea din ce în ce tot mai mult neliniștea. Acum își înalță cel mai bătrân al tribunalului glasul: „Ascultă, Hagi Hammed el Homsî, acest aslu ajunge numai până la tatăl moșu-tău; spune-ne dar, cine a fost tatăl lui, și carea a fost țara lui?“

„Asta și-o spune doară pergamena cealaltă“, răspunde Hammed descurajat.

„Dar între ceste două documente nu este nici o legătură; asta din urmă poate să fie al ori cui.“

„Dar e al meu, l-am căpătat dela tatăl meu“, întăria strămtoratul cu glas tănguitor.

„Măleș, el cu toate acestea poate să fie un falsificat, tu cel mai de bun neam din toți sherifii“, își bătu joc Ahmed Giurnali.

„Ține-ți gura, ereticule și beutorule de cerneală!“

„Avuși pergamena a doua cu tine, când făcuși hagiul?“

„Firește că avui cu mine aslul întreg.“

„Și preste tot văzut-ai tu Mecca?“ întrebă jurnalistul. „Când ai fost acolo? Poate că nici odată.“

„Taci, hulitorule! Auziți acolo: eu să nu fiu fost în sfânta cetate? Nu numai

odată, ci de două ori, ereticule! De două ori am ajuns cu markebul¹⁾ meu în Gidda, și acolo îmi porunci evlavia mea, să cercețez locurile celea sfinte, ca să pot purta numele de hagi“.

„Așa dar ai făcut negoț cu prilejul pelerinajului tău“, îl strămtoria mai departe jurnalistul. „Asta o îngăduie profetul cu cuvinte limpezi, și așa ai lucrat cuminte. Dar spune-mi, doar ai prins cai înaintea makrebului tău, ca să-l tragă?“

„Cai? Mașallah, pruncul ăsta a nebunit! Cum să poți prinde cai înaintea makrebului? Doar am călătorit pe vremea hamsinului²⁾, și acesta ne-a dus spre miazăzi. Cu alt vânt nici nu poți să corăbiezi într'acolo“.

„Așa dar hamsinul te-a dus pe tine și corabia ta la locurile sfinte? Allah e mare, dar omul acesta nu e hagi!“

„Firește că sunt! Doar am fost de două ori în Mecca și am sărutat piatra cea neagră“.

„Ascultă, părintele Hanifei mele! Doară hamsinul nu bate pe vremea hagiului. Iară cel ce va să fie hagi, are să asculte hutbea³⁾ la muntele Arafat în ziua a 9-a a lumii Moharem, așa dară cu mult mai înainte.

¹⁾ Nae de negoț.

²⁾ Vânt de pustie, ce bate despre miazăzi.

³⁾ Cuvântarea sfântă.

popor dornic de viață și conștin de rostul istoric, pe care tocmai zilele aceste ni-l îmbie marele strigăt al timpului.

Dreptaceea sufletul nostru în sborul spre vremile de renaștere, unde ne chiamă amintirile istoricele zile de douăzeci și cinci Decembrie nou, a trebuit să se inspire din atmosfera curată a frumosului și din ceea a poeziei, din această muzică a graiului omenesc, cum se și cade, atunci, când prăznuim o inimă mare și nobilă a neamului nostru, cum a fost Episcopul *Samuil Vulcan*, întemeietorul acestor școli.

La orice popor, mai avansat în cultură și în putere, înființarea unei școli de felul acesta este o afirmare morală a trainiciei sale, cu atât mai vădit este aceasta în viața unui neam avizat numai la puterile lui proprii, cum e poporul nostru românesc.

„Deschiderea școlilor din Blajul sf. Unirii, pela mijlocul sutei a XVIII și mai târziu, ridicarea acestui gimnaz, la începutul veacului al XIX, au pecetluit dăinuirea ființei și a graiului nostru, pentru că aceste vechi vetre de lumină au fost marea rădăcină din care istoria noastră de până aci își înalță toate ramurile“.

Noi românii suntem un popor ce vine de departe și vine de demult, dar abia în cele două veacuri din urmă am putut apuca drumul ce ne-a scos mai în fața istoriei.

Veacuri întregi am stat sfâșiați și ne băgați în seamă ca vai de noi în ghiarele nenorocirilor și ale involburărilor istorice. Cei de dincolo, după lupte grele și îndelungate parte între sine, parte cu turcii, istoviți de atâtea vărsare de sânge, ajung sub stăpânirea Semilunei și prin aceasta mai ajunseră și pe mâinile fanarioților și mai târziu pe cele ale rușilor.

Iar noi, cei din Transilvania și Unga-

ria veacuri de rândul mâncărăm pâinea amară, cea mai amară a unei iobăgii, pe care și-a putut închipui vreodată cineva, ca după aceea la această soartă să ni-se mai adaugă și batjocura și durerea umilinții, prin care am trecut sub calvinism până la începutul veacului al XVIII.

Neamul și Biserica noastră în vremea aceasta se poate asemăna cu mama îndurerată, care își petrece la groapă singurul fiilor, nădejdea și propta bătrânețelor sale. Dar de Naimul necazurilor noastre tot nu se mai apropia glasul Domnului.

Și cine e măsură, On. auditor, să ne spună astăzi, câți tineri, câte speranțe, câtă putere intelectuală, câte talente am petrecut noi la groapa întunecului și al neștiinței, în vremea aceasta de restrise și mizerie, în care înoptam pe atunci.

Veacul al XVIII ne aduse vreme mai slobodă și mai imblânzită. În sfârșit pus-au Domnul capăt durerilor noastre, când după atâtea vremuri aspre, ajunserăm sub ocrotirea înaltei case de Habsburg, prin a căreia stăruință se înfăptui reîncoptarea bisericii române cu Roma. Acum glasul Domnului, prin aleșii bisericii sale, prin *Inocențiu Clain*, prin *Petra Paul Aron*, *Grigorie Maior*, iar la noi prin *Samuil Vulcan* și prin mândra pleiadă de mari arhierici și mecenaiți din suta a XIX, se apropie de noi și zice tinerimei noastre: „Scoală-te și umblă.“

Ce sunt dar bărbații cei mari și aleși în istoria unui popor? Sunt solii, pe cari îi trimite Dumnezeu, ca să scuture și să trezească un popor și să-i spele istoria de nămolul și rugina vremilor de urgie. Ei sunt surlele progresului, în cari din când în când însaș Providența da glas cântării de trezire, ei sunt spiritele cele mari, cari în sfintele pagini ale Legii-Vechi se numiau Prooroci și oamenii aleși ai lui Dumnezeu, în Legea-

Nouă tot ei se mai numesc Lumina lumii și sarea pământului, în evul mediu se numiau Umaniști și Mecenați, iar astăzi dacă mai sunt, eu i-ași numi sfinții vieții moderne.

Nu se ivesc din voia întâmplării sau din ceea a vremilor, ci din voia lui Dumnezeu, care într-o clipeală neamuri ridică și neamuri pustiește, ca cu ochii lor limpezi să pătrună adânc și în inima lor cea mare să cuprindă toate năcazurile și durerile unui popor.

Nu știu și nu caut încât la alte popoare, dar la poporul nostru se potrivește la fel zisa marelui cugetător englez: „Istoria unui popor este biografia oamenilor mari pe cari i-a avut“ (*Thomas Carlyle*). Și oare ce-i istoria noastră, începând dela smeritul diacon *Coresi* până la sfârșitul veacului al XIX?

Emerson, filozoful american, a zis: Fie care corabie ce pleacă din America, are certificat dela *Cristofor Colombo*. Cu drept cuvânt putem și noi zice, că fiecare cărturar, ce în scurgerea a opt decenii și mai bine a plecat de aici dela aceste școli, are certificat dela *Vulcan*, dela acest suflet mare și deschis pentru trebuințele neamului său. Munca lui s'a prelungit până în zilele noastre, mâna lui cu care a depus cea dintâi piatră la clădirea cea veche și din mormânt jucă la înfiriparea culturii noastre, gândul lui de care condus a rostit la punerea pietrii fundamentale cuvintele: „Vină Doamne întru ajutorul meu și spriginește această a mea intențiune“, planează și astăzi asupra noastră și ne îndeamnă și pe noi, ca conștii, cu răvnă, contra tuturor greutăților, în duhul iubirii de neam, lege și patrie se pregătim drumul celor ce vor să vină după noi.

Onorat auditor, aceste școli sunt ridicate de biserica noastră românească unită cu Roma și sunt închinare științii și credin-

Iară tu ai ajuns la Mecca cu atâtea săptămâni mai târziu și în urmăre nu ai dreptul de a te numi hagi. N'am dreptate, ha-diilor?“

„Vallahi, are toată dreptatea! Tu nu ești nu numai sherif, ci nici hagi“, hotărî muftiul.

„O mufti, cuvintele tale sunt unt de lemn pe sama sufletului meu! Acum țin cu atât mai vădit pe Hanifa mea. Doar mai ai lipsă încă de un turban verde, o hagiule pe jumătate și sherifule pe jumătate? Iți mai cinstesc câteva pânzături verzi, ca oamenii să poată cunoaște de departe obârșia ta cea de bun neam“, își bătu joc jurnalistul.

„Cară-te la șeitan, beutcrule de cerneală!“

„Ca fata ta să rămână văduvă? Nu, bucuria asta nu ți-o fac, favoritele al profetului. Fii-mi numai mai departe socru, purtătorule al colorii verzi“.

„Taci, băietandre, buzele căruia încă nu le împodobește barbă, și care nu știi, cum ai să te porți față cu bătrânii!“ striga întru mânie batjocoritul. „Alunge-te nefe-ricirile, până-mi vei aduce fata acasă“.

„Vei, să rostești talaka¹⁾ și să dai fata omului acestuia înapoi tătâne-său?“ întrebă mufti.

„Am spus deja, că m'am căsătorit cu Hanifa și că o țin. Așa, preaințelepte kadi!“

¹⁾ Formula de despărțanie.

Dar ca să vezi, că eu cinstesc anii socru-meu, iată îi dau ca preț 1000 de piasteri de argint. Primești-i, Hammed el Homsî?“

„Ține-ți banii cei murdăriți cu păcate. Doar mai înainte mi-ai fost făgăduit 5000“.

„Așa a fost mai înainte. Ea mai înainte a fost fată, iar acum e nevasta mea. Mai înainte tatăl ei a fost un pogoritor al profetului, iar acum familia mea e cu mult mai veche. — Dar dacă nu-i vei, și așa va fi bine, că așa nu vei căpăta nimica“.

„Trimite muierea ta înapoi tătâne-său și-ți ia alta“, îl sfătui unul din judecatori.

„Muierea mea? Cine grăește despre muierea mea? Roagă-te profetului, kadiule, să-ți lumineze creerii, că se pare, că ți-ai uitat, că nu se cuvine a grăi despre muierea altuia. Și tu vei să fii ulema?¹⁾ Allah binecuvinte pe înaintașii tăi, iară pe tine te învețe, cum să grăești cu dreptcredincioșii. Grăește despre fata omului ăstuia, cât îți place, dar te opresc, să grăești despre muierea mea“

„Auziți acolo!“ zise cel certat. „Băiatul acesta va să ne dascălească pe noi, cei ce vestim și tâlcuim cuvintele și poruncile profetului“.

„Liniște!“ porunci șeicul ul meglis, prezidentul tribunalului. „Tu, o kadi, fii mai cu luare aminte la cuvintele tale, iară tu, tinărul, cinsteste barba albă a învăța-

¹⁾ Teolog.

tului acestuia evlavios. — Și acuma spune-ne, de ce ai poftit de soție chiar fata lui Hammed el Homsî?“

„Pentru că ea mi-a plăcut, când o am văzut odată în Bulak și vântul i-a luat de pe față vălul. Om am petiț dela tatăl ei și i-am oferit de trei ori pe atâtea, cât se obicinuește a se oferi pentru o fată. Dar el m'a respins ocărindu-mă. Și inima mea a însetoșat de frumuseața ei, în ce chip floarea însetoșează dimineața de roauă. Sufletul mi-s'ar fi bolnăvit, dacă nu ași fi căpătat de soție pe Hanifa bint Hammed. Și tatăl ei mi-a zis, că eu nu cinstesc obiceiurile părinților și sunt un înitor fărădelege, un prietin al Francilor. Eu, cel ce în ziarul meu mă lupt împotriva lor mai aprig decât ori cine din Cahira! De aceea mi-am luat însu-mi, de ce doria inima mea. Și pentru ca nici măcar această mekemeh să nu mi-o poată lua, m'am căsătorit cu ea fiind de față cei doi șehudi ai mei. Dar vallahi, de cumva tatăl ei urmează a face prostii, mă voiu hotărî, să-i trimit înapoi fata. — Dar ascultați, înțelepților, voiu să vă povestesc oare ce.“

„Cu ani mai înainte de aceasta, pe când erau încă puține case de ale Francilor în cetățile noastre, și Francii încă nu aveau drepturi în țara noastră, pe când padișahul — numele lui lucească până în țările necredincioșilor — era încă stăpânul frumosului Masr¹⁾, iară chedivul, căruia Allah

¹⁾ Egipt.

și, acestor fice ale Înțelepciunii externe cari în Biserica noastră, ca în toată vremea și astăzi se îmbrățișează într-o desăvârșită armonie.

Reintorși odată la credința străbunilor noștri, intraceasta biserică am văzut noi lumina cea adevărată și am luat duhul cel corect și adevărat al cultivării noastre; într-această biserică am apucat noi făgașul originii și al ființei noastre și grainul nostru de proveniență latină prin bărbații de literă ai acestei biserici a ajuns de-a fi recunoscut ca atare de savanții lumii mari de astăzi. Ideile învățătorilor din școlile Blajului se pogoriră și peste cei de dincolo și în mișcările ce le urmară se infuripează mândra literatură și cultură română modernă.

Și împustească-se oricât gânduri potrivnice asupra acestei biserici, credința mea în viitorul acestei bune și neîntrecute mame a culturii române, mare este.

Celce cunoaște, On. auditor, istoria evoluției instituțiilor omenesti, acela știe că în viața acestora sunt urcări și coboriri și mai știe, că propășirea se ascunde tocmai în decaderile vremelnice, când se pregătește un nou avânt.

Aceste sunt intervale de reculegere în cari puterile cheltuite într-o epocă de înflorire, se odihnesc, pentru ași câștiga elasticitatea trebuincioasă unei noi avântări. Când vrei să sari un șanț, te dai puțin înapoi; și propășirea se face prin valuri ce înaintează, apoi se dau nițel îndărăpt, spre a-se avânta din nou mai departe.

Sunt bărbați și vor să mai iasă din spirală acestei Biserici, cari luptând cu ultima energie îi vor afirma rostul în luminarea și întărirea neamului nostru. Crezul slăviților dascăli și apostoli dela începutul veacului al XIX, îl ținem sus și tare și razele lui, ca razele adevăratei culturi, prin școlile Sf. Uniri, precum până aci și de azi înainte veacuri după veacuri, vor să lumineze cărările poporului românesc.

Cronică locală.

— Teatru în Blaj. —

În 19 l. c. „Reuniunea femeilor române“ din Blaj a aranjat o producție teatrală. S'a dat piesa dlui Locusteanu „Funcționarul

să-i dăruiească încă o sută de ani, era numai valiului¹⁾ marelui sultan, pe atuncia stăpâneau alte năravuri și obiceiuri, nu cele de acum, — dară și alte raporturi. Pe atuncia neguțătorul călătoria cu caravana sa din oraș în oraș, mijlocind negoțul și aducând vești nouă. El de aici și până la Iscanderun avea cale chiar de patru zile, și dacă se neguțătoria, trecea o lună plină, până ajungeau cămilele lui la ținta călătoriei, la fundukii²⁾ Alesandriei. Pe atuncia fiii slobozi ai pustiei mânau turmele și stăvilile sale până la porțile Cahirei, a biruitoarei, și dacă un tinăr vedea o fată, carea plăcea ochilor lui, o ridică în sborul calului pe șea și sbura mai departe până la pășunile viței sale, încrezându-se în picioarele iuți ale calului său, în lancea cea din vânosul său pumn și în legile cele nescrise ale sfintei ospitalități, carea o afla în ori care cort ori colibă. Și în cetăți tinărul pețitor cânta la

¹⁾ Locuinătorul.

²⁾ Ospetăriile.

de Domenii“ farsă în 3 acte. N'avem pretenția de-a da o critică desăvârșită a acestei farse, nu e nici locul și nici timpul potrivit, viitorul însă ne va da dreptate când susținem cu toată hotărârea că piesa dlui Locusteanu, cu toate situațiile ei „comice“ nu atinge măsura unei adevărate bucați literare de artă. E o piesă, sub orice raport, plictisitoare. Bieții noștri diletanții s'au străduit din toată nevoia lor să deie, viață cât de cât anemiceii farze, dar nici cea mai superioară bunăvoință n'a putut vărsa vioiciune și interes în nesfârșitele dialoguri și triologuri din haosul de „peripeții“ a farsei. Suntem intradevăr veseli când înregistrăm că diletanților noștri, abstrăgând dela unele mici și neînsemnate greșeli, le-a succes să facă totuși interesante pe o clipă măcar, chiar și infinitele vorbării, cari dela o vreme nu mai puteau storce haz și râsete, dacă nu era piesa bine studiată. Ce să-i faci, și la provincie este gust și place teatrul, numai cât noi provincialii nu ne putem aprinde așa ușor de ori ce „incurcătură“ de geșeft a cutărui jidan dela București, care, îndrăznește cu atâta cinism batjocoritor, să se umfle în pene, spunând că, în țara românească pe urma lui trăiesc „și Români“, — e o stare patologică aceasta și, oricum, în o bucată de artă n'are ce căuta, aici parchetul și legislația să intrevină, că e dureros, iar arta românească rămâne nespurcată de astfel de apariții. Politicianismul vulgar și sec ce caracterizează tiradele ciubotarului îmbogățit, apoi atotputernicia ziaristului reclamagiu și superfluul ridicol al poetului decadent cu plete despletite, încă n'au nici un rost în toată farsa, iar sărăcia de duh și deslegarea silită și vulgară din actul al 3-lea mai ales, nu poate răpi pe nime. Noroc că rolurile au fost potrivit distribuite, iar diletanții au știut totuși să susțină, până la sfârșit, legată ascultarea marelui public, ce se nădușea de căldură în marea sală a Otelului „Univers“. Atât pentru piesă, ca o urmare, cerem cu insistință dela cei puși în fruntea Societății noastre de teatru, să ne deie cât mai curând un program cât de bine ales de piese teatrale pentru diletanți, să nu mai fim siliți să orbecăm în o neorientare așa de mare

sunetele komangei sale¹⁾ în nopțile frumoase ale lunii pline înaintea ferestrelor alesei sale așteptând, până ce ea îi arunca o roză ori o pârțică din vâlul său. În ceea zi încălecă apoi pe calul cel mai înfocat al staulului său și arată puterea și istețimea sa în ulița, în carea era casa părintelui ei. Și dacă cu ajutorul credincioșilor prietini o a răpit și o a dus în loc sigur, — atuncia mergea la tatăl ei și-i imbia prețul, în ce chip făcea slobodul ibn arab, carele trimitea cu darurile sale pe frații săi la familia tinerei sale soții. Slobod și fălos era bedavi²⁾, și ori ce vătămare o spăla cu sângele vrășmașului său. Vedeți, bărbații dreptății, așa a fost odinioară! Și astăzi?

(Va urma).

¹⁾ Ceteră cu două strune.

²⁾ Beduinul.

asupra valorilor artistice și morale a pieselor de teatru românesc, pentru că nu ori ce piesă, ce se joacă pe scenele teatrelor din București, fie chiar și la teatrul național, poate fi acomodată și potrivită pentru marile publice doritor de teatre bune și de artă sănătoasă.

Fetele din biroul agenției au fost predate de dsoarele Turica Negrut și Miți Pop, cu strengărie și naturaletă, tot așa și dl Ritter, proprietarul agenției, interpretat de dl A. Borza a fost reușit, păcat că în vreme câteva rânduri, credem că fără voia Dsale, l-a cuprins așa câte-o umbră de răs, poate unde-și vedea „biroul“ totdeauna așa de cercetat. Domnul Maior în Carâmb funcționar la Ritter alături de domnul Denghel, susținătorul lui Piscifling, funcționarul de domenii, simplu și cam cu idei fixe de aviație, au stârnit furtunoase aplauze: joc natural, potrivit și cu căldură. Dna Somnoiu, femeia fără alt gând, decât să se tot mărite cu ori cine, a fost redată artistic de d. Lucia Mureșan, cu vioiciune și cochetărie hazlie. Deasemenea au plăcut mult dl Negrutiu în Cocârțau și cu consoarta domniei sale, dsoara H. Podoabă în rolul Frosei. Domnul Cocârțau a fost destul de energetic față de madam Frosa, cu toate că ea era, pe cum se vede, stăpână în casă, iar ei trebuia numai să consimtă, ca să nu se întâmple nimic în casa lor fără consământul Dsale!

Celelalte roluri au fost susținute reușit de dl dr. Borșan în ziaristul curtezan Jorj Ramniceanu, Schiller în Omul serios, Voicu în Flaimuc poet de bulevard, apoi dsoarele Viciu în Aspazia îndrăgostită de Jorj și V. Denghel în Zambilica, amoroza lui Piscifling.

Îi felicităm călduros și dorim să ne mai delecteze.

Cronicar.

Reviste.

Criză în ministeriul Franciei. Alegerea lui Poincaré de prezident al Franciei, a provocat mare criză în guvern, mai ales că la prezidenție a avut și doi contracandidați, membrii ai guvernului. Și până-când ranele nu se vor vindeca și spiritele nu se vor liniști, politica internă a Franciei să va clătina puțin. Cu formarea cabinetului a fost încredințat Briand. El voiește să primească în minister pe toți membrii cabinetului de acum. Dar Bourgeois, pe lângă toate stăruințele lui Biand, Poincaré și Fallières, nu voiește să primească portofoliul afacerilor externe, asemenea și Delcassé, refuză din motive sanitari, portofoliul afacerilor maritime, iar Lebrun, portofoliul afacerilor militare. Se nădăjduiește însă că Briand, care e un politician cu o tactică foarte bună, va ști afla soluția cea mai potrivită.

Situația între aliații balcanici se pare, că nu e destul de lămurită. Delegatul sârb, Mijatovici a declarat, că nici Sârbia, nici Grecia n'are nici un interes, ca Bulgaria să capete Adrianopolul, pentru-că Adrianopolul i-ar atrage pe bulgari spre Constantinopol, unde și-ar putea câștiga mare influință și ar putea să încheie alianță secretă cu Turcia, în contra celorlalte state balcanice. Adrianopolul ar asigura hegemonia Bulgariei, prin ce Liga balcanică ar suferi mult. Și dacă Turcia va ceda Adrianopolul Bulgariei, atunci Sârbia și Grecia își vor căuta recompensații pe altă cale.

Conflictul româno-bulgar să pare că e pe sfârșite. Bulgaria e gata să cedeze României ținutul pe care aceasta îl pretinde, dimpreună cu Kavarna. Silistra rămâne Bulgariei, iar România abdice de Balcik. S'a încheiat și un compromis, în sensul căruia România să obligă, că va zidi pe Dunăre două poduri nouă, iar căile ferate române se vor pune în legătură cu calea ferată dela Dunăre la Adriatică.

Turcia cedează. Sublima poartă încă n'a răspuns notei marilor puteri. Să pare, că va da un răspuns favorabil. Va cerca însă din nou să dovedească, că are lipsă de Adrianopol și de insulele egeice. Dar aceasta va spune-o astfel, încât să nu se mai poată intrerupe pertractările, pe cari acum le va ținea nu cu aliații, ci cu marile puteri. E întrebare însă, că aliații să vor învoi la aceasta, căci deja au trimis instrucțiunile necesari delegaților dela Londra, ca aceia să se opună, dacă va fi trebuință.

Totuși să crede că lucrurile vor decurge bine. Ar fi prea mari primejdii, pe cari le-ar aduce un nou războiu, în cas când Turcia nu s'ar învoi. Și ea trebuie să aibă în vedere aceasta.

Noutăți.

In atențiunea senatelor școlare parohiale din Arhidieceză.

Preaveneratul Consistor Arhiepiscopesc, fiindcă n'avem învățători cu diplomă în număr suficient, încă la 29 Octombrie 1912 sub nr: 7931, a rugat pe dl Ministru al cultelor și instrucțiuni publice să-i deie voie, să aplice învățători ajutători în mod provizor, pe timp de 1/2 sau de un an, și studenți cu certificat de maturitate, precum și clerici.

Dl Ministru prin rescriptul său dela 14 Ianuar 1913, Nr. 154687 — 1912, dă voie Preav. Consistor Arhiepiscopesc să completeze în mod provizor pe anul școlar

1912/13 stațiunile vacante de învățători sau cantori-învățători cu studenți, sau să se încredințeze instrucțiunea preoților, din comunele respective.

În conformitate cu aceste dispozițiuni, senatele școlare-parohiale vor cere prin protopop dela Ordinariat punerea la concurs a stațiunilor vacante; și întru cât n'ar concurge învățători cu diplomă, vor alege de învățător sau cantor-învățător ajutător pe un student cu certificat de maturitate sau vor încredința instrucțiunea preotului din localitate.

Remunerația învățătorului ajutător este 800 cor. (Art. XXVII 1907 82.)

Îndată ce alegerea va fi aprobată decătră Ordinariat, prezidentul senatului școlar parohial va comunica comisiunii administrative această înprejurare, arătând că de și s'a publicat concurs în toată forma n'a reflectat nici un învățător cu diplomă, pentru aceea a ales de învățător ajutător în mod provizor pe N. N.

Învățători. Reproducem după Solia satelor cuvintele unui maghiar, să ne fie de învățătură: „În curs de zece ani am știre sigură despre vânzarea alor două moșii mai mari: una din Vălcan de 500 — 600 jurere, a lui Kifén, pe asta a cumpărat o biserică reformată cu preț scăzut; alta din Sâncraii lângă Călata, de 500—600 jug. a lui Csathó, pe care au cumpărat-o săteni unguri, așa numiții urbarialisti; așadară în aceste părți nici vorbă nu poate fi de cumpărarea pământului unguresc de cătră Români. Cu toatecă mult câștigă țăranul român din partea locului, dar i-au crescut prea tare și poftetele, c'un cuvânt cheltuieste mai mult decât câștigă. Bentura de răchiu e foarte lătită între dânșii și mai ales din această pricină păresc. Acestea două împrejurări însemnate îi pune bine pe românii de aici și astfel nu că s'au îmbogățit, ci zi de zi pierd și ce au...”

Numai acela știe, care trăiește între dânșii, cât vinars e în stare să bea româniea dela noi, într'atâta s'au dedat cu el încât sunt mai gata să fiamânzească, decât să se lipsească de vinars, sunt în stare să făptuiască orice rău, ca să facă rost de răchiu. Astfel, de un popor ca acesta nici odată nu trebuie să ne temem, că ne va lua pământul de sub picioare...”

Slujba dela Bobotează conturbată. Poporul de pe izula Rhodos e foarte înverșunat în contra autorităților italiene, pentrucă la Bobotează nu l'au lăsat să-și serbeze — după obiceiul vechiu — sfințirea apei pe țărșurul mării — deși chiar și turcii încă îi respectează acest obicei. Când poporul a mers la mare, autoritățile italiene au crezut, că vrea să manifesteze alipirea față de Grecia. De aceea poliștii italieni l'au oprit și cu săbiile scoase l'au imprăștiat.

Arhiepiscopul Nagel, greu bolnav. Din Viena ne vine știrea, că Arhiepiscopul Nagel zace greu bolnav. S'a răspândit și vestea, că ar fi lovit de apoplexie, dar cei din jurul lui desmint aceasta.

Petrecere. „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu”, invită la convenirea socială împreună cu cântări, declamațiuni și joc ce se va arangia Duminecă, 13/26 Ianuarie 1913, în „Unicum”. Dirigent Ioan Ignaton, absolvent în teologie.

Moșia lui Tolstoi. A făcut mare senzație pe vremea aceea, când presa europeană a adus știrea laconică, că Leon Tolstoi și-a împărțit moșia legendară din Iasnaia—Poliana între țărșanii de acolo. De atunci vestea aceasta a reapărut la restimpuri de nenumărate-ori în presa mondială — fără se înțelege să fie un cuvânt adevărat din toate. Altruismul marelui măestru era mare mai mult în ceea-ce scria, în realitate cugeta că dacă umblă cu cămașa scoasă și ține de coarnele plugului, a făcut tot pentru biruința ideilor sale liberale. Acum după moartea lui iar se scrie, ca o fată al lui Tolstoi, ar fi cumpărat dela mama ei moșia din Iasnaia—Poliana, cu scopul ca să o împartă între țărșanii de acolo. Numai de n'ar muri și aceia de foame cu așteptatele, ca și calul țiganului.

Quinquenalele preoților reformati. Cât de curând se va realiza promisiunea ministrului de culte, prin care spune, că preoții reformați, cari au cinci ani de servicii vor primi quinquenale de 400 cor., iar cei cari au serviciu de zece ani, 800 cor. La statorirea quinquenalelor se vor lua în considerare numai anii de serviciu. Dar, după-ce în ajutor de stat voesc să fie împărțâșiți nu numai reformații, ci și cealalți preoți catolici, afacerea din cauza adunării datelor e cam întârziat. Datele acum sunt deja adunate și până la sfârșitul lunii acesteia, se va și decide. Pentru preoții deficienți quinquenalele, nu sunt luate în proiect. Pentru quinquenalele cateheților, ministrul va concherna o anchetă deosebită. Afară de aceasta, ministrul a trimis ordin tuturor episcopilor, ca până la începutul lui Februarie, se facă conspectul instituțiilor de binefacere dela școlile medii, că și pe acestea voeste să le ajutoreze.

Necrologul preoților diecezei de Gherla repausați în 1912: Ambroziu Berinde, din Călinești de 64, preot de 40. Vasile Criste din S.-Giurtelec de 67, preot de 38. Nicolae Tincu din Ghirolt de 48, preot de 22. Vasile Dan din Bociocel de 75, preot de 49. Ioan Kováts cleric absolut de 27. Ioan Mihalca preot fără aplicațiune de 52, preot de 28. Avram Cordiș din Dergidamică de 42, preot de 13. Anchidim Precup cleric absolut. Simeon Erdöss din Certeze de 76, preot de 45. Vasile Dredean din Tur de 54, preot de 31. Alesandru Pop din Cernești de 61, preot de 35. Ioan Cheșeli Dragomir paroh-protopop Napradea de 91, preot de 66. Vasile Danciu din Olpret de 62, preot de 33. Augustin Leményi din Husieumăci de 53, preot de 25.

Necrolog. † *Nicolae Pop*, protopretor în pensiune a cercului Gilău (comitatul Clujului) după un morb îndelungat a repausat în Domnul Duminecă, la 19 Ianuarie n. 1913 orele 4 dimineața, în anul al 84-lea al vieții sale.

Odihnească în pace!

La societatea comercială pe acții „CONSUM” în Blaj află aplicare imediat o casieră care poșede limba română în scris și cetit.

(2) 3—?

Partea Literară.

O mică neînțelegere.

Farsă într'un act de GONDINET, tradusă de diletanții din Blaj.

(Continuare).

A. Dar nu fi atât de sfios unchiule dragă, nu umbra după atâtea forme. Trebuie să te simțezi ca acasă. Nevastă-mea Cecil e o femeie isteată, repede se dedă în societatea ori-și-cui.

C. Cu atât voi fi eu mai stângaci. (Ingrijorat). Știi tu bine dragă nepoate, că eu seamăn cu fiertat mamă-mea și sunt, nu știu cum să zic, cam fricos... Încât zeu, pare că mi-e frică de nevastă-ta.

A. (Râzând). Da ce vorbești unchiule!

C. Stai, nu voesc se mă înțelegi greșit. Știu eu, doar cum să nu știu, că nevastă-ta e o femeie fără păreche și fără nici un cusur...

A. (Oftează). Ah!

C. (Mirându-să). Cum? Ce-ai zis?

A. Eu? Nimica.

C. Ca și când ai fi oftat!

A. Da de unde! Iac'am tușit puțin.

C. Totdeauna am cetit cu drag scrisorile în care-mi spuneai, ce nevastă cum se cade și minunată ți-ai găsit...

A. (Oftează din fundul inimii). Ah!

C. (Intrigat). Dar ști că acesta a fost un oftat zdravăn!

A. (Rezolut). Unchiule dragă, pentru-ce să mai tăgăduesc...

B. Se mai tăgăduiești?

A. Ți-oi spune totul, ca să fi pregătit.

C. Se fiu pregătit?

A. Și așa vei vedea D-ta...

C. (Cu teamă). Ce voi vedea?

A. Dar de altfel nu-i chiar așa mare primejdia...

C. (Tremurând). Primejdia?...

N. (Intră fortunos din ușa stângă înaintează până în dreapta, trândind ușa după sine).

C. (Speriindu-să grozav). Ah! Ce-i aceasta?

A. Scumpul meu unchiu nu trebuie să-ți mai dau nici o informație, vei vedea Dumneata însuși, dar nu te neliniști pentru aceea.

C. (Frecându-și mâinile). O vai de mine! Se fiu liniștit? Frumoasă liniște! Pentru-ce am și venit aici? Tinere fără noroc, spune-mi toate din fir în păr. Așa-i că ești nefericit?

A. Ași mări lucrurile dacă ași afirma așa ceva. Dar ști unchiule dragă, scumpa mea Cecil... cum să-ți spun... am descoperit că-i lipsește...

C. (Sare ca mușcat de șerpe). Ii lipsește ceva... Spune, ce? Unde?

A. Nevastă-mea e o femeie perfectă, numai cât are un cusur însemnat. (Afară sună puternic).

C. (Se cutremură). Ah!

A. Sună.

N. (Vine prin dreapta și lasă prin fund).

B. Repede! Spune-mi de grabă nepoate! Ce-i lipsește nevastii tale? Am un presimț grozav!

A. Ei las! Pentru aceasta se nu te neliniștești cumva. Știi, tocmai când ai sosit, s'a petrecut între noi o mică scenă, de aceea am fost puțin iritat... Altcum poate nici nu ți-aș fi făcut pomenire. Totdeauna mă nizuiesc pe cât se poate se ascund cusurul acela.

C. Se ascunzi? Ce bănuieală grozavă mă muncește.

Scena XI.

Tot aceia și Nanette.

N. (Vine prin mijloc grăbită). Domnule doctor, a venit o servitoare dela d. Poincaré și vă roagă se veniți de grabă, că doamna e greu bolnavă.

A. Se poate? Spune-i că sosesc îndată. (Iși ia pălăria).

N. (Iasă prin mijloc dar reintră îndată).

C. (Il prinde pe A.) Nenorocitul, doar nu veești se mă lași aci singur.

A. Mă iartă unchiule, dar datorința înainte de toate, și-apoi rămâne aci nevasta.

C. (Nu voaște să-l lase). Tocmai aceasta-i năcazul! Ai spus că are ceva... Oare ce să fie? Spune-mi!

A. La reîntorcere. (Scapă din mâinile lui și se întoarce către Nanette, care intră) Spune-i cocoanei, că o rog să distreze pe iubitul nostru oaspe până-ce mă rentorc. (Iasă grăbit prin mijloc).

Scena XII.

Camille, Nanette.

C. André! André! S'a dus! Doamne Dumnezeule, ce se mă fac? A, o idee! Servitoarea imi va spune... (Grăbește către Nanette, care a plecat la dreapta și li ține calea).

N. (Suprinsă). Ei? Ce-ți trebuie?

C. (O conduce înainte). Scumpă porumbiță, ascultă-mă...

N. (Il respinge). Mă rog, mă rog! Numai mai încet! (A parte). Și încă zice că-l trec fiorii când vede o femeie. Curios om! (Holtein).

C. Să-mi spui un singur cuvânt sincer și mă faci fericit!

N. (Iritată). Ce spui? Fățarnic bătrân! Întâiu se preface ca și când n'ar ști zice nici două și îndată ce-am rămas între patru ochi, cere nici mai mult nici mai puțin, ca să-l fac fericit!

C. (Confus). Draga mea! Se vede, că Dumneata nu veești să înțelegi că...

N. Ba înțeleg încă prea bine! Lasă-mă se merg la doamnă-mea. că paremi-să iar nu fi sunt acasă oile...

C. (Sare speriat). Nu-i sunt acasă oile?!

N. Ca totdeauna; și dacă nu-i ajut eu, nu poate veni nici la d-ta. (Mergând, la o parte). Degeaba! Toți bărbații sunt blăstâmați. (Iasă prin dreapta).

Scena XIII.

Camille singur.

C. Nici o îndoeală! Bănuieala mea a fost temeinică! Doamne, pentru-ce am venit aci! Nepotu-meu acesta de mult mă tot ceteră să-l cercetez și eu părăsesc casa mea liniștită, odihua ce-am avut-o, ca să convin aci cu o femeie aproape necunoscută, care pe lângă aceasta mai are și ceva cusur!... Ceva!... Vai Doamne, acuși mă prind frigurile. (Cutremurându-să). Se deschide ușa! Acum! Acum!... Ah, din norocire numai servitoarea.

Scena XIV.

Camille, Nanette.

N. (Vine grăbită din dreapta, aleargă la dulapul cu puincuri, îl deschide brusc, aruncă toate cele, în toate părțile, cântând ceva. Intr'aceea vorbește cu Camil). Doamna își cere scuzele... pe dracu! Aci să găsească omul ceva!... În clipa aceasta o se vină, dar ti lipsește...

C. Ce-i lipsește?

N. Nu-i permis să spun ce. (Esclamă). Ah, în sfârșit. (Scoate o năframă, o împătură și ca să n'o vadă Camil o ascunde sub șurt și pleacă în dreapta).

C. (Aleargă după ea și o prinde). Doamnișoară! Nu te las până-ce nu-mi...

N. (Il respinge). Chiar aceasta mi-a mai trebuit! N'am destul năcaz cu doamna, mai vine și șuchiutul acesta și mă năcăjește! Nu ți-e rușine? (Iasă prin dreapta).

Scena XV.

Camil singur.

C. (Cade nimic pe scaun). Vai de capul meu! Dacă nu mi-ar fi rușine de nepotul meu la moment ași pleca acasă. Aci trebuie să fie la mijloc o taină grozavă! Cam așa ceva lasă se înțeleg și cuvintele servitoarei: „Nu-i permis să spun ce“... „Nu-i sunt acasă oile“... „are ceva cusur“!... Dar ce fel de cusur? (Sare sus). Sfinte Dumnezeule! Dacă ar fi bazată temerea mea și cusurul ar fi aci! (Arată fruntea). Gândul acesta mă desleagă de ori-ce îndatoriri de curtoasie. Nu mai stau aci nici un minut. Bagajul mi-l va trimite André după mine... eu mă voi face camfor, da da, fără întârziere. (Pleacă, însă chiar în clipa aceea observă pe Cecil, care tocmai intrase și cu un țipet sare îndărăt la masa de scris). E prea târziu. E aci ea!

(Va urma).

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN**.

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

— Mă mir cum poate vorbi în felul ăsta un norman catolic, zise Marcel. Doar hugenoții tocmai cu Normandia au tratat mai aspru. Acolo au ucis pe eretici, au măcelărit pe preoții acelora. Bisericele lor le-a nimicuit. Toate acestea s'au făcut cu știrea lui Coligny.

— Admiralul a trebuit să se învoiască la așa ceva, zise locuțelul Molet. Protestanții au tratat în chip barbar. Se poate că de multe ori chiar catolicii le-au dat anză.

Cei din jur îl cu priviră pumnii înțeleștați.

— Asta nu-i adevărat! zise un glas strein. Hugenoții n'au fost asupriți, unde s'au purtat în mod cinstit. Unde înse erau în majoritate, sevârșiau celea mai mari cruzimi. Cine nu cunoaște minunatele temple din Orleans? Azi toate sunt ruinate de hugenoți. Ba au desfăcut chiar și criptele, pe cari le-au despoiat cu desăvârșire. În Bearui și Orthey au ucis pe toți catolicii. Orașele și satele din sud au avut aceiaș soarte. Și noi să le retăcem pe toate? Noi să nu ne apărăm? Noi să nu ne răsbunăm pentru sângele scumpilor noștri.

Precupețul voia să răspundă. Servitorul său înse l'a îndalțat să tacă.

— Taci căci ne fac fărime, zise Carol. Cei dimprejur au devenit tot mai nervoși.

— Adu-ți aminte prietino ce au făcut aceia în Sevre?, zise un altul. Acolo se află o păstărie afundă și hugenoții au prins pe toți preoții, pe cari i-au aruncat în groapă de vii, ca să piară de foame. Așa au perit vreo două sute de preoți.

— Acest lucru încă e bagatel! zise Vantier, față de măcelul din Nismes, unde au ucis pe toți catolicii și vreo trei mii de femei și copii i-au închis la casa orașului și apoi după ce i-au chinat indeajuns, i-au măcelărit pe toți pe la unsprezece oare noaptea.

Așa au continuat mai departe.

Carol tremură de frică, marquis-ul încă era într-o situație foarte critică.

— Ura hugenoților față de catolici e în natura lor, zise precupețul. Pentru blăstămățiile lor, catolicii pretind răsbunare!

— Da, asta o pretindem, strigară cei din jurul mesei.

Și ce observăm, zise Marcel? Dușmanii noștri de moarte, la curtea domnitoare sunt bine primiți. Mii de hugenoți se îngâmă pe străzile Parisului. Trădători în frunte cu Coligny, dau pe domnul. Coligny înaintea regelui e totul. Cum să o înțelegem asta? Carol se teme de puterea hugenoților? Ori regele nu înțelege pe Coligny, care s'a aliat cu streinii în patria țării sale? Cine le poate aceste înțelege?

— Carol se teme zise un glas!

— Atunci nu-și cunoaște pe supuși sei, zise Marcel. Chieme numai în ajutor pe francezii catolici, în potrița dușmanilor și de sigur aceia îl ajutorează cu drag.

Precupețul a fost intrerupt de vorbele despetilor dela masa streină. Tratau despre atentatul asupra lui Coligny. Se încinse o adevărată polemie, în care batjocureau în fel și formă pe Coligny. Deodată s'a ridicat un bărbat puternic și erumpse cu atâta vehemență — încât s'a făcut o liniște formală.

— Ascultați-mă pe mine! Acela care îl laudă pe Coligny, nu-l cunoaște. Eu îl cunosc. Am fost acolo. Îl declar de om de nimic, fiindcă a luat bani dela Anglia, pentru ca să se lupte în potrița Franței.

S'au ivit aplause generale.

— Ascultă, numai la mine prietinelor! Eu am fost prezent și știu și o și documentez! Francisc de Lotharingia e un mare erou.

Toți aplaudară pe Balafre cu strigăte de să trăiască.

Carol văzind aceasta, ajunsese în o situație și mai critică.

— Așa dar, Francisc de Lotharingia cu ajutor englez, a spălat o pată înșămnată de pe Franța; alungase pe dușmanii noștri de moarte, ocupând Calais-ul. Am scăpat de toți dușmanii. Ne putem mângâia, că de aici înainte nu vom fi constrânși să ne vedem ultimile orașe cu porturi în mâni streine.

— Acelea sunt lucruri vechi, pe cari deja le știu cu toții.

— Așteptați numai! De sigur că-i vorbă de lucruri vechi, dar am lipsă să demonstru cu ele, că Coligny e un mizerabil. În anul 1561 Guise scoase pe englezi din Franța, iar Coligny legase cu ei — în numele hugenoților — alianță. Ecaterina, hiena aceea din Anglia, trimise mulți bani lui Coligny pentru acest scop. El cu banii aceia și-a adunat trupe noi în potrița patriei sale. Deja și fapta aceasta e satisfăcătoare, pentru-ca să

cunoaștem indeajuns caracterul admiralului. Coligny însă a mers și mai departe în blăstămăția lui. Elisaveta din Anglia pentru banii aceia prețuise celea mai bogate orașe maritime din Franța. Și Coligny le-a dat pe toate. Ba aduce în ascauns și trupe streine. Apoi a provocat pe hugenoți să prinză armele. A îneput a jefui întâi prin Normandia, ocupând orașele Rouen, Caen și Havre de Grace. Toate orașele aceste împreună cu Dieppe le-a predat cu totul englezilor. Care francez nu se infuriază pentru așa ceva? Inchipuiți-vă orașele aceste predate! De cine? de un francez?

— A tăcut câteva momente. N'a mai putut zice nimic, fiind iritat peste măsură.

— Acum ascultați mai departe! De curând Elisaveta a trimis trupe noi hugenoților. Ba în Normandia a trimis și anumite circulare, prin cari ea spune, că nu e dușmană față de fratele său, regele din Franța. Singur pe protestanții supuși acestuia, voies-te săi apere față de absolutismul Guiseilor. Și chiar pentru aceea regele are să-i fie mulțămitor.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Biblioteca academiei române.

În anul 1912 s'au consultat de 9719 cetitori 23844 volume și broșuri tipărite; de 1693 cetitpri s'au consultat 4322 manuscrise, 43665 documente, 717 cărți vechi românești [1508—1830].

Colecțiunile Bibliotecii au sporit în acest an cu 6320 volume și broșuri. 2850 numere de reviste străine, 183 atlase și hărți 43 stampe și portrete, 165 volume manuscrise, 583 documente, 291 fotografii, 17 albunuri, 13756 foi volante, 48 note muzicale, 411 obiecte de muzeu și monete.

Revista „Luceafărul“.

Revista „Luceafărul“ cu 1 Ianuarie 1913 intră în anul al XII-lea de existență. Ce a făcut revista „Luceafărul“ pentru cultura românească în cei unsprezece ani de existență credem că e de prisos să o mai spunem. Cei cari sunt în curent cu mișcarea noastră culturală, literară și artistică știu că Luceafărul a stat în serviciul renașterii culturii naționale din ultimul deceniu, grupând în jurul ei pe cei mai de seamă scriitori dela noi și din România. Tinerii scriitori din Ardeal și-au făcut cariera literară în coloanele revistei „Luceafărul“. Numele lor e nedespărțit de această revistă, care, cași „Sămănătorul“ din România, înseamnă un popas nou în istoria literaturii românești. Revista „Luceafărul“ mai are meritul de a fi o revistă artistică și literară pentru familiile culte. Orice familie, care a vrut să aibă în casă o revistă de actualitate și frumoasă, a ținut să o aboneze. E cea mai răspândită revistă dela noi. Numărul abonaților trece peste trei mii.

Revista „Luceafărul“ publică articole, nuvele și, în fiecare an, câteun roman original. În 1913 va publica romanul „Arhanghelii“ de I. Agirbiceanu. În acest roman se zugrăvește viața băieșilor din Munții-Apuseni.

Revista „Luceafărul“ mai publică adausuri artistice în colorii sau heliogravate și ilustrații în text. Apoi adausuri muzicale și distractive.

Condițiile de abonament: Ediția simplă în Austro-Ungaria: 1 an 20 cor., 6 luni 10 cor. Pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 16 cor., 6 luni 8 cor. în România și străinătate: 1 an 26 cor., 6 luni 13 cor.

Ediția de lux în Austro-Ungaria: 1 an 26 cor., 6 luni 13 cor. în România și străinătate: 1 an 32 cor., 6 luni 16 cor.

Ediția de lux fiind tipărită pe hârtie cromo, ilustrațiile ies cu mult mai frumoase, încolo e identică cu ediția simplă, tipărită pe hârtie velină, anume aleasă pentru ilustrații.

Abonamentul se plătește înainte, la începutul fiecărui an. Premiile revistei „Luceafărul“: Revista „Luceafărul“ dă tuturor abonaților cari își achită abonamentul în cursul lunii Ianuarie 1913 cărți și reproduceri artistice în preț de 5 cor.

Între cărțile pe cari le trimite franco cetitorilor e și noua carte a d-lui Octavian Goga, Însemnările unui trecător care se vinde cu 3 cor. Între reproducerile artistice sunt tablouri din pictura clasică și românească.

Ceice nu achită abonamentul în cursul lunii Ianuarie 1913 nu au dreptul la aceste premii.

Rugăm pe toți binevoitorii culturii românești să răspândească „Luceafărul“.

Administrația revistei „Luceafărul“
Sibiu [Nagyszeben].

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5·30
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5·30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7·30 cor.
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7·30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1·50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din cassele bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

A apărut: *Elemi Népiskola Ertesítő könyvecske* — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I. Didactică pastorală f. 8° 408 pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica f. 8° 586 pag. 5·40 cor. Sunt indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj cu prețul 9·50 cor.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani.*

ALBUMUL BUNEA

în o minunată execuție tehnică și cu un cuprins bogat de peste 200 pagini.

E admirabilă coperta în mai multe culori, după originalul pictorului nostru **F. C. Domșa**. Urmează, numai decât la început portretul cel din urmă al canonicului Bunea în patru culori. Și alte peste 20 clișee, apoi capete artistice, suplimente, etc.

Comandele se pot face la

Adresa: **Albumul Bunea** — Blaj-Balázsfalva sau **Librăria semin.**

Verbele auxiliare: sunt, am, voi, de dr. **Octavian Prie** profesor gimnazial în Blaj. Se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj. Prețul 60 fil + 5 fil. porto.

Ministerul r. Ung. de culte și instrucțiune publică prin ordinul său din 15 Ianuarie 1910 Nr. 14413—1909 a aprobat:

1. **Orarul general și particular pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățători.**

2. **Planul de învățământ și îndreptarul metodic.** pentru școlile primare din Provincia Metropolitană gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobate din Conferința Episcopescă, ținută în 7 Septembrie st. n. 1909 Nr. 6693

Balázsfalva 1909. Tipografia Seminarului teologic gr.-cat. — Opu! întreg 4 cor.

Orarul se vinde:

Pentru școlile cu un învățător — 80
 " " " doi " 120
 " " " trei " 160
 plus 20 fil. porto pentru fiecare.

Comandele se pot face la **Tipografia Seminarială.**

Posta Administrațiunii.

Am primit și chitam abonamentul dela:
Rébánya pe pătrarul ultim din 1912. —
Copodia pe 1911 sem. 2-lea și 1912 sem. 1-iu și sem. 2-lea. — **Körösgyères** pe 1912. —
Armeni pe April-Dec. 1900. Rugăm plă-tirea mai departe, căci restanța e mare. —
Ibașfalău pe pătrarul prim din an. 1913. —
Sovatul magh. pe 1912 sem. 2-lea și 1913 sem. 1-iu. Vă rugăm să îngrijiți și de plă-tirea restanței de sub antecesorii. — **Suciul de sus** pe 1912. — **Ațintiș** pe 1913 sem. 1-iu. — **Dr. V. M. Gherla** pe 1912. —
Indol pe timpul din 1/9 1912 până în 1/9 1913. — **Lita rom.** pe 1909 întreg și din an. 1910 sem. 1-iu. — **Valealungă** pe 1912. —
Dr. I. N. Gherla pe 1913 pătrarul prim. **Dr. I. P. Osorheiu** pe timpul din 1/3 1911 până în 15/4 1912. — **Krassóghombás** pe 1911. — **Maior P. Brașov** pe 1913 sem. 1-iu. — **Săcudate** pe timpul din 1/3 1912 până în 1/3 1913. — **L. S. Mostar** pe 1913 sem. 1-iu. — **Bádon** pe pătrarul ultim din 1912. — **J. Ph. Szombathely** pe 1913. —
Dr. E. B. Teaca pe 1912. — **Reun. de cet. Bistrița** pe 1913 până în 1/6. — **G. P.**

Káp-Monostor pe 1913 pătrarul prim. —
Reghin pe 1913. — **I. J. Gherla** 1913 sem. 1-iu. — **Noul român** pe 1913 sem. 1-iu. —
Ormenișul de Câmpie pe 1913. — **Gădalin** pe 1913. — **N.-Várad-Ujváros** pe 1912. —
Bujdos pe 1912 sem. 2-lea. — **Szecs** pe timpul din 1/9 1912 până în 1/3 1913.

Proprietar, editor și redactor responsabil:
Augustin Gruția.

PICURII DE STOMAC ai lui BRÁDY

mai înainte, „Picurii de Mariacell” s’au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincos în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirii de orice speție la ameteți, arsuri de stomac, constipație, dureri de cap și de stomac, greață, insomnie, colica, anemie (lipsa de sânge), gălbineala șcl. Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1.60 cor., mică — 90 fil., 6.00 cor., 3 sticle mari 4.80 cor., ce se trimit franco, dacă prețul lor se anticipă la Apoteca lui C. BRÁDY la „König von Ungarn” în Viena, I. Fleischmarkt 2. Depot 5. Să se aibă grijă la marca cu tipul Maicii dela Mariacell, împachetarea în carton roz și iscălitura de pe tipul clișei de aci. (6) 1—25

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

== SIBIU ==

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.
 == recomanda ==

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 . . . . . K. 5,275,798.28
 Capitale asigurate pe viață achitate . . . . . „ 5,146,556.86
 Starca asigurativilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744.—
 } viață „ 10,931,322.—
 Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,520,492.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 193—2

A apărut

ANTOLOGIONUL sau MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copeii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.